

Ženy, které potřebují muže

Dora Čechova

I.

„Tak, tady leží...“ ukázal na hrob.

Krásné plné rudé rty jeho milované ženy se zachvěly, čelo se zkrabatilo. Nepotřeboval slyšet slova, aby věděl, že s ním nesouhlasí. Pomalu se otočil a odcházel cestičkou mezi hroby, ale když se u odbočky na hlavní cestu ohlédl, jeho žena se skláněla nad hrobem jako bříza.

Vyšel před hlavní bránu hřbitova, parkoviště bylo téměř prázdné. Stálo tam jen jejich zánovní černé Volvo. Otevřel všechny dveře a nechal vyvětrat vzduch, který se uvnitř v parném letním odpoledni rozpálil k zalknutí.

II.

Věděl, že svoji ženu stále miluje. Zamílovali se do sebe před dvaceti lety, na firemním večírku. Pracoval tehdy jako obchodní zástupce, ona jako asistentka ředitele. Ačkoliv byl v zaměstnání úspěšný, ve vztazích si nevěřil. Přistoupila k němu, podala mu svoji sklenku vína a navrhla, aby s ní šel stranou, do nejvzdálenějšího rohu místnosti. Omámila ho chuť trpkého vína, topil se v pohledu jejích přivřených mandlových očí.

„Díky bohu, konečně se tě nějaká ujala,“ prohlásil otec, když ho pozvali na první společnou večeři. „Díky bohu,“ zopakoval, když dojedl jehněčí, které Klára upekla. Ubrouskem si vytřel omastek z koutku úst a se zalíbením pozoroval, jak budoucí snacha sklízí ze stolu nádobí a odnáší je do kuchyně. „Nesmíš se na mě zlobit. Já po smrti tvé matky už nějak dožiju, ale ty ještě k sobě někoho potřebuješ,“ omlouval se. „A žen, které potřebují ve svém životě chlapy, už moc není.“ Poslední větou narážel na Vladimírovu sestru Olgu, která se po odstěhování do vlastního bytu a několika nevydařených vztazích s „testosteronovými chudáčky“, jak o svých partnerech s despektem mluvila, rozhodla, že si v životě vystačí sama. Fyzický akt, jímž se „testosteronci“, jak sarkasticky prolašovala, zaklínali, si může obstarat – a to si ověřila při několika nočních tazích městem – v kterémkoliv non-stop baru. „Jsou muži, kteří se v životě bez ženy neobejdou, a ty k nim patříš,“ uzavřel otec.

„A teď je o tebe, díkybohu, postaráno,“ prohlásil po svatbě.

Kdysi námořník, nyní shrbený muž, jehož stárnoucí tělo už jen vzdáleně připomínalo toho, kým kdysi byl, se vrátil sám do ztichlého bytu prostého někdejšího hluku rodiny, ženy a dvou dětí. Čas od času se zasní nad fotografiemi opálených mužů v bílých čepicích stojících v objetí na palubě zaoceánské lodi. Vzpomněl si, jak jednoho dne obětoval své sny, opustil druhy na moři a odešel na pevninu za ženou, kterou poznal při krátké přestávce mezi dvěma plavbami. Křehkou a slabou bytostí, která mu dala dvě děti, ale své tělo aktem mateřství vyčerpala tak, že odešla, když bylo

Vladimírovi pět a dceři Olze jedenáct měsíců rok. Obě děti vychoval sám, na moře se už nevrátil. Asi rok po svatbě ho Vladimír našel v posteli nad rozevřenou knihou kapitána Cousteaua *Tři dobrodružství lodě Calypso*.

Teď leží tady, na hřbitově, který ještě za života pro polohu a výhled vybrala jeho žena. V urně v betonové schráně neadekvátně maličké velikosti klasického hrobu. Stejný kameník, který vytesal do náhrobní desky matčino jméno, k němu doplnil i otcovo. Oba nápisy pak obtáhl zlatou barvou, aby zářily tak, jako by tu ulehli bok po boku současně.

III.

Zahlédl, jak Klára vyšla ze hřbitovní brány, zadíval se na ni se zalíbením. Rád laskal její mohutná ňadra a mnul rozložitou zadnici. On, hubený a spíš rachitický muž, navíc v dětství nedosycený rodičovskou láskou, tíhl k mateřským typům. Klára oblečená do šatů v pase projmutých, které zdůrazňovaly všechny ženské přednosti, mu připomínala modelky z francouzských módních časopisů. Bradu mírně nahoru, pohupovala se v bocích, jeho otec o její schůzku říkával, že pluje jako plachetnice na klidném moři...

Nedlouho po svatbě Klára našla na internetu inzerát s nabídkou na koupi starého domu za městem. I přes jeho obavy, že starosti s domem budou nad jejich síly, protože oba vyrostli ve městě, ho přesvědčila, aby dům koupili. Brzy se ukázalo, že tak jako je schopná asistentka svého nadřízeného, stejně dobře pracuje jako stavební dozor. Vyhnala neschopné a zavázala si šikovné řemeslníky, starý dům proměnila v útulný domov s dřevěnými podlahami, zdmi otlučenými na cihlu, a obnaženými trámy na stropech. Z jedné místnosti nechala udělat pánskou pracovnu. Mohutná dubová knihovna se táhla podél tří stěn. Uprostřed místnosti stál psací stůl *Gerstel*, sehnala ho ve starožitnictví. Když se k němu posadil a vyhlédl oknem do zahrady, pochopil, že získal opravdový domov. Navíc Klára brzy po dokončení rekonstrukce domu prohlásila, že ačkoliv ji to ve městě nikdy nenapadlo, tady si dokáže představit, že budou mít dítě.

Když se v telefonátu svěřil Olze, že chtějí založit rodinu, vysmála se mu, že touží po tom, co v dětství neměl. Vzápětí smířlivě prohlásila, že každý se v životě snaží být šťastný, a to že ona chce zůstat sama, neznamená, že její bratr nemůže žít v manželství.

Klára otěhotněla do měsíce. Uprostřed léta přestala chodit do práce, v září se jim narodil syn. Vybrala mu jméno Theodor, podle ní se skvěle hodilo k příjmení Krieger. K německému příjmení, které Vladimírova rodina nikdy nepočestila. Sama se od svatby těšila ze spojení svého křestního jména s novým příjmením, Klára Kriegerová.

Druhé dítě si přál on, toužil po dceři. Klára se zdráhala podruhé otěhotnět, vyrůstala jako jedináček. Nakonec svolila. Jen si vymínila, že si nenechají říct, jestli se jim narodí chlapec nebo dívka. „Jednou jsem si nechala od cikánky číst z ruky,“ vysvětlovala. „Nevěřím, tomu, co říkala... , ale nechci vědět, jestli to bude holka nebo kluk.“

„Chtěl bych dceru. Přál bych si, aby to byla dcera,“ neudržel se.

Otěhotněla, když oslavili Theodorovy druhé narozeniny. Během těhotenství ji trápila únava, pronásledovaly nevolnosti... přála si, aby měla těhotenství co nejdříve za sebou.

Do porodnice ji vezl během letního Slunovratu. Pamatuje si to přesně, protože ten den cestou z práce potkal sestru, oblečenou do dlouhých květovaných šatů, s náručí květů, ulicí téměř tančila. Když ho uviděla, chytla ho, objala a upřela na něj černě podmalované oči: „Brácho, víš, že lidi, kteří žili před námi právě tuhle noc přinášeli bohům oběti?“ zasmála se. Její nadšení se mu líbilo. Klára taková nebyla. Když ji s porodními bolestmi odvezl do porodnice, řekla mu, že ho u porodu nechce.

Ráno ho v telefonátu požádala, ať za ní do nemocnice přijede, ale zakázala mu dvouletého Theodora vzít s sebou. O porodu nic neříkala, tak pochopil, že ještě nenadešel její čas. Odvedl syna do školky a jel za svojí ženou.

Nemocnice neměl rád, pokaždé když ucítil vůni dezinfekce, sevřel se mu žaludek, vybavil si zelenomodré kachličky, jimi byla obložená nekonečně dlouhá chodba, kterou ho otec odváděl z nemocničního pokoje od umírající matky. Porodnice, kde rodila Klára, byla nově postavená, chodby vymalovali pastelovými barvami, přesto se tísnivého pocitu nezbavil. Než vešel do pokoje, na který ukázala sestra, zastavil se před dveřmi, aby se vydýchal. Teprve pak vešel.

Ačkoliv byla v pokoji dvě lůžka, Klára ležela v místnosti sama, na posteli vedle velkého okna zastíněného žaluziemi, spala. Podvědomě se mu pohled stočil na její břicho. Tam, kde se poslední měsíce vyklenulo, ale příkrývka nyní jen volně splývala.

Sedl si na kraj lůžka, otevřela oči. „Nemáme dítě,“ řekla. „Nemáme žádné jiné dítě, jenom Theodora.“ Chytl ji za ruku. „Nemáme žádné další dítě,“ zopakovala. Jen pozvolna začínal chápat, že se během porodu stalo něco, co je těžké přijmout a nemožné pochopit. Vybavil si, co cítil po smrti mámy. Že není možné bolest překřičet, je zbytečné obviňovat sebe sama nebo druhé lidi protože nakonec tě bolest ochromí a stáhne do tmy. Můžeš jen čekat na záblesk světla, který se nakonec objeví ve tmě.

„Spolu to zvládneme,“ stiskl jí ruku. „Slib mi, že Theodorovi nic neřekneme.“ Přikývl. Na to, aby řekli synovi špatnou zprávu, bylo i podle něj času dost.

Večer, když syna uložil do postele, zavřel se ve své pracovně. Otevřel mahagonová dvířka baru a vytáhl lahev dvanáctileté whisky, kterou dostal od tchána jako závdavek na oslavu narození druhého dítěte. Nízkou sklenici, kterou si připravil, nalil téměř do poloviny, dvěma loky ji naráz vypil a znovu si dolil. Polykal zlatavou tekutinu, na patře ho páčila. Ucítil vlhko na obličeji a pochopil, že mu po tváři tečou slzy. Sklenici za sklenicí pil whisky smíchanou se slzami a myslel na to, jak vyšel

z nemocničního pokoje a na chodbě ho zastavila drobná lékařka, která mu tichým hlasem prozradila o narození jejich dítěte víc, než mu dokázala říct Klára. Lékařka ho dovedla na novorozenecké oddělení, kde mu ve vyhříváném boxu ukázala děťátko se svraštělým obličejem. On v té nepravděpodobnosti neviděl ošklivost ani postižení, díval se na nádherné stvoření, jejich novorozenou dceru.

„... nemáme dítě, nemáme žádné jiné dítě, jen Theodora...“ v hlavě si opakoval Klářina slova. Ráno, když se probudil, přál si, aby jeho žena změnila názor.

IV.

Klára mezitím v nemocnici podepsala revers. Když pro ni přijel, seděla na nemocniční chodbě a chvěla se zimou, protože lehký svetřík, ve kterém sem před dvěma dny přijela, ji v průvanu otevíraných dveří nemohl zahřát. U nohou jí ležela taška, kterou připravila pro sebe i novorozence. Na okamžik se zarazil, chtěl jí přiznat, že ví, co se ve skutečnosti událo, chtěl ji začít přesvědčovat, aby své rozhodnutí změnila. Z výrazu její tváře ale pochopil, že na přesvědčování není správný čas. Zvedl tašku, vzal svoji ženu kolem ramen, odvedl ji k autu a odvezl domů.

Doma se k ní přihnul malý Theodor, objal ji, přitiskl ucho k jejímu pupíku a začal žvatlat „Bíšto, maliště, setyšta...“ Strnula, sundala ze sebe jeho ruce a téměř ho odstrčila. Odešla do pokoje a nechala bez odpovědi jeho dětské domáhání se sourozence, které v něm devět měsíců podporovali. Chlapec zůstal stát zmatený a udivený uprostřed kuchyně, dokud ho Vladimír nevzal za ruku, a neodvedl do pokojíčku, kde ho zabavil dřevěnou stavebnicí. Když se vrátil za Klárou, našel ji schoulenou v ušáku v rohu pokoje, zabalenou do vlněné deky.

„Nechci ji,“ řekla. „Cože?“ „Nechci ji takovou, ne postiženou. Kdybych to věděla, šla bych na potrat.“ „Je to přece naše dcera.“ „Takovou ji nechci,“ vzhlédla k němu skrze slzy, „nechci ji!“ Než k ní došel, přikryla si hlavu dekou. Dotkl se jí, ale ucukla a zachumlala se do deky ještě těsněji. Z trhavých pohybů a tlumených vzlyků pochopil, že brečí.

„Nemusíš dělat nic, co nechceš...“ chlácholil ji, a přitom nemohl uvěřit tomu, co řekl.

V.

Co se stalo v porodnici, si složil z útržků jejího vyprávění, když mu dovolila, aby si k ní přisedl a objal ji. Pomalu a trhaně, vyprávění přerušovala vzlyky, popisovala, jak se dívala do bílého stropu, tlak v podbřišku ustal, novorozeně se rozkřičelo, ale někam je odnesli. Personál se vytratil. Do místnosti po chvíli vešel vysoký porodník s propadlými tvářemi, na stůl hodil složku s papíry, rozčileně jimi listoval, pak vytáhl snímek a chvíli si ho prohlížel, nevěřičně kroutil hlavou. „Kolega je debil. V dnešní době, kdy je lékařská věda téměř všemocná - přestože z jistého úhlu pohledu jsme

stále ještě na začátku – vy jdete na 3D ultrazvuk a věříte, že najdeme všechny případné deformace, jenže debil, který má ten den službu, v něm nic nevidí...“ Neměla pocit, že mluví k ní.

„Takže teď,“ rozhodil lékař rukama, „ se vám díky neumětelovi, který nemá ve zdravotnictví co dělat, místo zdravého dítěte narodil Down...“

„Co?“ „Že se vám narodil Down... Mongol.“

Zavřela oči. Vyprávěla mu, jak viděla, že se jejich do té doby dokonalý život – muže, který ji miluje, zrekonstruovaný dům, zdravého syna, před jejíma očima rozpadá. V duchu zvedla ruce a tu rozpadající se stavbu zachytila v pádu, přidržela její sesouvající se zdi. Rozhodla se, že *tomu* dítěti nedovolí, aby zničilo jejich život...

„Cikánka, která mi četla z ruky, mi řekla, že v mojí dlani vidí jeden a půl dítěte. Nikdy jsem jí neměla dovolit, aby mi věštila...“

Když vyčerpáním usnula, opatrně vstal, přikryl ji a vytratil se. Zavřel se v pracovně, tentokrát nepil. Chtěl být střízlivý na všechny své myšlenky. Věděl, že sám se o postižené dítě nepostará, na to je příliš slabý a zbabělý. Nemůže ani nutit Kláru, aby obětovala život na jeho péči. Pak si vybavil to bezbranné novorozeně, jejich vymodlenou dceru, a udělalo se mu nevolno víc, než kdyby vypil celou láhev whisky. Bylo mu zle z té střízlivosti, se kterou uviděl skutečnost, která před nimi vyvstala.

V dalších dnech Klára naházela do igelitových pytlů těhotenské šaty, dupačky a košilky, vyžehlené a do hraniček vyskládané plíny, hračky, připravené pro novorozence. Do auta naložila dětskou postýlku, obložila ji pytlí s oblečením a hračkami a všechno odvezla do charity. Z rodinných fotoalb odstranila fotografie, na nichž bylo viditelné její druhé těhotenství – téměř rok jejich rodinného života jako by zmizel.

Matce zatelefonovala, že dítě zemřelo při porodu a zapřísahala ji, ať o něm nemluví s Theodorem. Je příliš malý na to, aby pochopil, co se stalo. Nic mu neřekli, tak to také zůstane. Bolestí zlomená žena jí to slíbila.

O pár dní později nastoupila zpátky do práce.

S Olgou to měl Ivoš jednoduché. „Tak co, brácho, už máš druhý dítě?“ zeptala se, když jí zavolal. „Nechci o tom mluvit.“ „To je jasné, je to váš život,“ přitakala.

Byl to jejich život, ještě před týdnem snadný k žití, teď jakoby si s ním nevěděl rady.

VI.

Když šla Klára poprvé po návratu z porodnice nakoupit, udělala si make-up, rty namalovala rudou rtěnkou a s bradou sebevědomě vztyčenou a Theodorem za ruku vešla do samoobsluhy. Tlustá vedoucí opřená o pult s uzeninami právě vedla vzrušený hovor s postaršími ženami,

shromážděnými kolem ní. Když otevírané dveře zaskřípěly, ženy se otočily a zmlkly. Klára došla k mrazicímu pultu, vytáhla balík masa, Theodorovi strčila do ruky nanuk a zamířila ke kase. U pokladny beze slova zaplatila. Theodora pohládila po hlavě. Usmál se na ni, nanuk nedostával každý den. Když vyšli z obchodu, a dveře se za nimi zavřely, ženy vydechly, naklonily se k sobě, a vzrušeně se začaly dohadovat.

Záležitosti kolem novorozence jel do porodnice vyřizovat on. Klára o tom, co se stalo, nechtěla mluvit, chovala se, jako by druhé těhotenství neexistovalo. Odmítla dceru i pojmenovat, vybral tedy jméno sám, Elizabeth. Líbilo se mu, a navíc nikdo v rodině se tak nejmenoval. Připadalo by mu nemístné pojmenovat po některém z příbuzných dítě, které nechtějí vychovávat. Nechat pojmenování na úřadech nechtěl.

„Nikdo si do adopce postižené dítě nevezme,“ prohlásil, když se z porodnice vrátil. „Musíme zůstat alespoň její příbuzní. Je to to jediné, co pro ni můžeme udělat, když jsme ji odsoudili k životu v ústavu.“ Klára žádost o umístění dcery do ústavu podepsala pod podmínkou, že o ní Theodorovi nikdy neřeknou.

„O jeho sestře?“ „Pokud chceš, abychom zůstali spolu, o tom dítěti už nikdy nebudeme mluvit.“

„Ségra, ona to dítě nechce,“ telefonoval večer Olze. „Jaký dítě?“ „To dítě, co se narodilo. Je postižený.“ „Ty vole... vy máte dítě. Je to holka nebo kluk?“ „Je to dcera. Moje dcera... chápeš?“ „Co budeš dělat?“ „Ségra, já nevím.“

Jediné, co věděl, bylo, že Elizabeth nedokáže jen tak opustit. Když na poště po půl roce vyzvedl doporučený dopis, kde mu odbor sociální péče oznamoval umístění Elizabeth do kojeneckého ústavu, koupil cestou z práce v hračkářství chraštítko a Kláře zavolal, že se v práci zdrží.

VII.

Cestou autem na kraj města, kde ústav sídlil, myslel na to, že nedokáže dítěti, byť postiženému, které žije v ústavu, přiznat, že on je jeho otec. Nikdy by nedokázal vysvětlit své dceři, proč s nimi nemůže žít. Napadlo ho, že by mohl vystupovat jako strýc – hrát roli vzdálenějšího příbuzného by pro oba nemuselo být tak bolestné. Po příchodu na oddělení požádal o tu laskavost sestřičky. Mladé holky, sotva po škole, mu vyšly vstříc. Za pár měsíců, kdy v ústavu sloužily, pochopily, že se tu mohou setkat s různými příběhy, zřídka šťastnými, většinou smutnými a bolestnými, ale nikdy se je nemají snažit pochopit.

Návštěva netrvala dlouho. Půlroční Elizabeth ležela na zemi na koberci, kývala tělem ze strany na stranu, a když se k ní sklonil a podal jí chraštítko, chmátla po hračce, sevřela ji a bouchla ho po hlavě. Navzdory předsevzetí, že využije čas s dcerou co nejlépe, odjel zklamaný, že to s malými dětmi neumí. Nevěděl si rady ani s Theodorem, když byl v Elizabetině věku.

Večer v pracovně otevřel spodní šuplík kancelářského stolu, ležela v něm hromádka školních sešitů. Deníky si psal od dvanácti let po vzoru otcových námořních zápisů, které objevil ve starém kufru pod postelí rodičů. V psaní pokračoval na střední i na vysoké škole. Jeden sešit obsáhl dva, někdy tři roky, podle toho, kolik času psaní věnoval. Sáh po sešitu, který ležel navrchu. Červenou fixou na něm byla napsaná šestka a rok 1997, tehdy nastoupil do prvního zaměstnání a psaní deníků přerušil. Nalistoval první prázdný list, na který napsal datum o deset let pozdější, než byl předchozí zápis.

Elizabeth se dnes smála – začal psát, jako by přestal vést deník včera. Uvědomil si, že musí vysvětlit, kdo je Elizabeth, jak se narodila a kde žije. Udělal to a pokračoval v popisu dnešní návštěvy ústavu. Vylíčil, jak ho dcera praštila... Tehdy, když se zaznamenáváním útržků svého života začínal, nebyl si docela jistý, jaký má psaní deníku smysl... nyní začínal smysl pomalu chápat.

Když vyšel z pracovny, ucítil vůni pečeného masa. „Za chvíli bude večeře,“ zavolala na něj Klára. Sedl si ke stolu, ona k němu zezadu přistoupila, objala ho a políbila. Po večeři, když uložili Theodora, pomilovali se na kuchyňské lince.

VIII.

Za Elizabeth jezdil každý druhý pátek. Vzpomněl si, jak jeho otec jezdil pravidelně v neděli na partičky bridže, ale nebylo to stejné. S Klárou o tom, kam jezdí, nikdy nemluvil. A ona veškerou svoji energii věnovala Theodorovi. Každé odpoledne, když přišla z práce, učila se s ním, dohlížela, aby vypracoval úkoly, nutila ho, aby hrál na hudební nástroj. Theodorovi její přehnaná pozornost nevadila, byl přirozeně inteligentní, učení ho bavilo, hraní na akordeon se podvolil, dokonce se zdálo, že si přemíru matčiny péče užívá.

Po pěti letech na základní škole složil přijímací zkoušky na víceleté gymnázium. Učitelé v něm od první chvíle viděli nadějného studenta, někteří budoucího archeologa, historika, jiní programátora. Profesorka angličtiny mluvila o Theodorově kariéře v diplomatických službách. Klára navrhovala studium čínštiny spolu s ekonomii, což se zdálo být dobrou investicí do budoucna.

„Neměl by zůstat ještě chvíli dítětem?“ ptal se Vladimír, zneklidněný nároky, které na syna kladla. K půlnoci, když chodíval spát, vídával světlo pod dveřmi synova pokoje, a ráno, když vstával, U Theodora se ještě svítilo, jakoby syn ani nešel spát.

„Musí na sobě tvrdě pracovat,“ ohradila se Klára. „Proč?“ „Aby byl lepší než ostatní.“ „Jak lepší?“ „Chytřejší. Aby si mohl vybírat, co bude dělat.“ „Neměl by raději jít vlastní cestou?“

Theodor byl spokojený. Jediné, co ho trápilo, byla jeho tloušťka. Snažil se jíst zdravě, ale pokaždé selhal, miloval tučná a mastná jídla, neodepřel si sladkosti. Nestačilo mu Klářino vysvětlení, že zdědil geny po ní, ona je také silnější. Na internetu našel studii, ze které vyčetl, že silní lidé zajídají

obavy a strach. Sám ale nenašel, čím by se trápil. Vracela se mu jen neurčitá vzpomínka z dětství na sebe jako malého chlapce, který objímá mámu, tvář má přitisknutou k jejímu břichu. Při té vzpomínce se mu rozbušilo srdce, začalo se mu hůř dýchat... pokaždé ten svírající pocit zajídal.

„Něco se mnou není pořádku, táto,“ postěžoval si jednou Vladimírovi. „Každý jsme nějaký, jako člověk jsi dobrý.“ „Věřím ti.“

Za mámou se starostmi raději nechodil. Pro jeho stesky neměla pochopení. Od malička mu vštěpovala, že silný a zdravý člověk se ničím netrápí, starostem se staví čelem, nikdy se nepoddá.

IX.

Vladimír dál jezdil za Elizabeth. Po tom, co oslavila sedmé narozeniny, přestěhovali jí do *Domova pro postižené klienty*. Časem s údivem zjistil, že jí chovanci říkají Královna. Když jí vybíral jméno, nenapadlo ho, že stejné nosí anglická panovnice. Sestřičky jí oslovovaly Lisbet. Všechna jména měla ráda, když na ni zavolali jakoukoliv variantou jejího jména, smála se a tleskala rukama.

Zpočátku, dokud byla malá, nevěděl, jak si s ní hrát, a tak ji jen pozoroval při jednoduchých hrách. Nejdříve jí k radosti stačilo poskládat kostky na sebe, nebo vložit tvary do správných otvorů hrací krabice. Když byla větší, její spokojenost se odvíjela od skládání jednoduchých papírových skládanek vytvořených v pracovní dílně, animovaných seriálů v televizi a dětských obrázkových časopisů.

Když jí bylo dvanáct, začala se zajímat o vztahy s chlapci.

Jednoho letního odpoledne se zastavil u plotu zahrady Domova a viděl, jak Elizabeth pohládila po uhrované tváři chlapce, který stál vedle ní, chytla ho za ruku a chvíli jí houpala, než se stačil vytrhnout. Zeptal se sestřiček, ale ubezpečily ho, že klientům nedovolují jiné než platonické vztahy, jejich touhy na doporučení lékařů tlumí léky.

Šel se s Elizabeth projít do parku. Držela ho za ruku, a když si sedli na lavičku, vnořila prsty do jeho vlasů, přitáhla jeho hlavu k sobě a pokusila se ho políbit. Když ji odstrčil, s pláčem utekla, schovala se za strom, sedla si na zem. Spěchal za ní a snažil se jí domluvit, že něco takového nemůže dělat svému strýci, v rodině se takové věci nesluší... slova volil neobratně, hrozil se toho, že vede rozhovor otce s dospívající dcerou. K původní lži, že není její strýc, se ale přiznat neodvážil. Brečela, tak se jí snažil chlácholit, ale křičela na něj, že ji nemá rád. Vzpomněl si, jak mu v dětství babička, vozila z venkova v utěrce zabalené čerstvě nasmažené řízky. Všechny jeho starosti tím dárkem byly rázem pryč. „Něco ti přivezu... Co ráda jíš, Elizabeth?“ pokusil se odvést její pozornost.

„Šunku,“ vyhrkla upřímně a zvedla k němu uslzené oči.

Podal jí ruku, nechala se zvednout ze země. Procházeli se parkem a ona měla hlavu položenou na jeho hrudi.

Při další návštěvě přivezl cihlu šunky. Sestřičky ji za Elizabetina dožadujícího se pohledu odnesly, a po chvíli před ni postavili porcelánový talířek s pěti tenkými plátky. „Málo šunky, moc málo,“ stěžovala si.

X.

V září měl Theodor oslavit osmnáctiny a Elizabeth bylo o dva měsíce dříve patnáct let. Nevěděl, jaký dárek by jí měl koupit, až mu sestřičky poradily, že může do domova pořídit novou televizi. Elizabeth se moc ráda dívá, starý přijímač už dosluhuje...

Při následující návštěvě ho Elizabeth odtáhla za ruku do společenské místnosti. Kudrnaté vlasy měla na čele sepnuté modrou sponkou, v hnědých očích probleskávala radost, připomněly mu pohled Kláry. Na chvíli si představil, že je jejich dcera zdravá, žije s nimi, s Klárou vychovávají dvě děti – Theodora a Elizabeth. Sestry jí na talířku přinesly hromádku plátků šunky, při každé návštěvě si zvykl přivést celou cihlu. Usadili se do křesílek před novou televizi, dívali se spolu na animovaný seriál, Elizabeth při písničkách zpívala, jedli šunku.

Počet sešitů ve spodním šuplíku jeho pracovního stolu se zvýšil na dvanáct. Už se do nehlubokého šuplíku sotva vešly.

XI.

Po dlouhém chladném jaru nastalo teplé odpoledne. Klienti a sestry začali chodit na zahradu, aby nastavili obličej hřejivým paprskům slunce. Při jedné vycházce sestry v chvatu zapoměly zamknout kuchyň. Elizabeth se ten den, bůh ví proč, zdržela ve svém pokoji, a když šla prázdnou chodbou, všimla si pootevřených dveří do kuchyně. Vklouzla dovnitř, došla k lednici, vzala cihlu šunky, zkraje sotva nakrojenou, ze které dostávala jen tenké plátky, a utekla s ní na záchod. Tam se zamkla v kabině. Hladově ukusovala co největší sousta, hltala je a polykala tak chvatně, že při nadechnutí současně se vzduchem vdechla i jedno větší sousto. Trhla sebou, v pokusu nadechnout se, ale nešlo to, sousto uvízlo v průdušnici... začala se dusit.

Zatímco se chovanci a sestry procházeli po zahradě, Elizabeth se v kabině sesunula k zemi. A když mraky zakryly slunce, obloha potemněla, ochladilo se a všichni se vrátili do domu, v patře někdo objevil zamčenou kabinku. Přivolaný údržbář vypáčil dveře, uvnitř našli bezvládné tělo. Lékař už nedokázal Elizabeth pomoci.

Odpolední telefonát z ústavu přijal Vladimír v kuchyni. Zbledl, Klára se po něm tázavě podívala, ale vzápětí se odvrátila, utírala prach na parapetu okna. Vymluvil se, že musí narychlo zpátky do práce.

Cestou do ústavu se mu honilo hlavou, jak často za Elizabeth jezdil. Dvakrát za měsíc, to je čtyřicetkrát za rok. Za téměř šestnáct let asi tři sta osmdesát návštěv. Nikdy se nezdržel déle než dvě hodiny, se svojí dcerou tedy strávil přibližně třicet jedna dní... jeden měsíc jejího života.

XII.

V ústavu ho zavedli do jejího pokoje. Ležela na posteli, sestry ji oblékly do květovaných šatů, které nosila nejraději. Kolem ní byly rozložené narychlo na zahradě natrhané žluté narcisy, a plyšáci, které si - jak mu sestry důvěrně pošeptaly - klienti později zase rozeberou zpátky. Když osaměl, sedl na postel k Elizabeth, chytl ji za ruku, a rozplakal se.

„Tvrdil jsem ti, že jsem tvůj strýc,“ mluvil na ni, v hlavě si přehrával všechny ty roky, kdy odjížděl od rodiny, aby s ní mohl být, všechny snahy, kdy se snažil Kláře svěřit, že mají skvělou dceru, dny, kdy si vyčítal, co udělali, úlevu, když z ústavu odjížděl domů. „Nebyla to pravda, jsem... tvůj otec...“

XIII.

Během cesty zpátky domů myslel na to, co jeho tehdejší rozhodnutí vyjít vstříc Kláře přineslo jejich rodině. Od druhého porodu brala jeho žena antidepresiva, poslední dobou bez vědomí lékaře zvyšovala jejich dávky. Theodor celé dospívání zajídal pocity, které si nedokázal vysvětlit, a poslední dobou ho Vladimír kolikrát potkal, jak s nepřítomným výrazem bloumá po domě, zmocnilo se ho podezření, že experimentuje s drogami. Sám začal kouřit, pozvolna zvýšil množství cigaret na jednu krabičku denně. Po celou dobu, kdy jezdil za Elizabeth, věřil, že se mu jednou podaří se svojí ženou promluvit, o tom, že mají dceru, přemluvit ji, aby řekli Theodorovi pravdu. Kolikrát se snažil na Elizabeth zavést hovor. Ale jeho žena pokaždé uhnula pohledem, semkla rty a napjala se. Jednou zkusil začít rozhovor při jízdě autem. Klára otevřela dveře spolujezdce a on měl co dělat, aby bezpečně zastavil u krajnice. Za celých patnáct let ani jednou nedokázal nahlas říct, kam každý druhý pátek jezdí.

Když přijel domů, Klára se i teď vyhýbala jeho pohledu. Po večeři, když ukládala nádobí do myčky, stoupl si nad ni. „Chtěl jsem...“ začal. Vzhlédla, neznatelně vydechla, otočila se, a dál rovnala talíře do kovových držáků. Uvědomil si, že ani teď, nedokáže se svojí ženou otevřeně mluvit o jejich dceři, o tom, co se rozhodl udělat...

XIV.

Odešel do pracovny, otevřel bar, vytáhl lahev s whisky a pil. On, který byl přítomný Elizabetinu stvoření v nejintimnější chvíli se svojí ženou, nebyl přítomný jejímu narození, ani většině času jejího života, se rozhodl, že doprovodí její tělo při kremaci.

XV.

Když v kanceláři pohřebního ústavu požádal o možnost být přítomný kremaci, úřednice jen kývla hlavou a do volné kolonky formuláře účtu za pohřební služby vepsala: *účast pozůstalého během křesťanského procesu*. Připomnělo mu to položku *přítomnost otce u porodu*. U Elizabetina narození nebyl, nyní bude stát na konci její cesty - cesty zpátky do nicoty.

Oblečený v černém obleku, stál přichystaný v podzemí krematoria. Přivezli rakev a otevřeli ji. Naposledy pohladil Elizabeth po tváři, políbil ji na čelo. Přikývl, aby rakev zavřeli. Oblečený do černého obleku si stoupl ke křesťanské peci, díval se, jak zasouvají rakev dovnitř, zavírají dvířka.

Stoupl si k okýnku, viděl, jak se rakev rozpadá a tělo jeho dcery mizí. Představoval si, že Elizabetina duše je mimo její tělo. Ona už ví, že je její otec, je tu s ní, poslední chvíle, tu malou věčnost, jsou spolu.

Po kremaci urnu s popelem strčil pod kabát, přitiskl ji na levou stranu hrudi. Odvezl ji na hřbitov, kde už čekal kameník, pětadvacetiletý mladík, syn muže, který ukládal do hrobu jeho rodiče. Tolik podobný svému otci, mladá ramena už měl ohnutá do stejného oblouku. Páčidlem nadzdvihl žulovou náhrobní desku, podložil ji dřevěnými kulatinami, a odsunul. Když se objevila betonová schránka s dvěma urnami, ustoupil a pokynul mu.

Vladimír urnu postavil do betonové schránky vedle uren, jejichž kovový povrch mnohaletým uložením zmatněl. „Tati, mami, tohle je Elizabeth, vaše vnučka,“ řekl tiše.

XVI.

Oblouha se zatáhla, vzduch zchladl. Stál u auta a viděl svoji ženu, jak přichází od hřbitovní brány. Došla k autu a beze slova nastoupila.

„Co Theodor?“ zeptal se.

„Co by, učí se na maturitu.“

„Kdy mu to řekneme?“